

ПРЕДУЗЕТНИЧКО ОДЛУЧИВАЊЕ И КОРПОРАТИВНО УПРАВЉАЊЕ: ФУНДАМЕНТАЛНЕ РАЗЛИКЕ

Често се у теорији и пракси срећемо с дилемом разграничења функције предузетника и менаџера. Ту дилему појачава, посебно у новије вријеме, појава "предузетничког менаџмента", "подузетника-менаџера" и сл. Треба, међутим, одмах на почетку рећи да је предузетништво једна од функција менаџера (вођење послова, организација, припрема послова, итд.), али само једна, и то веома важна, и да менаџмент, тј. методе одлучивања постоје и у чисто предузетничкој фирми (инокосној или породичној, свеједно). Колико је фирма предузетничка зависи, поред осталог, од количине употребљиваних предузетничких или менаџерских метода управљања фирмом или компанијом.

Разлика између предузетника и менаџера наравно постоји. С практичног аспекта може се рећи да су мале фирме претежно предузетничке (власник је истовремено и директор фирме), да су средње фирме уравнотежене, комбинованим понашањем менаџера, и да су велике фирме претежно менаџерске. Што се тиче количине понашања и структуре послова, треба рећи да је предузетников посао прије свега: иновација, док је посао менаџера управљање фирмом на бази научних метода. У систему слободног предузетништва, предузетник је човјек квалификован да постави производ, организује процес и нуди маркетинг производе на тржиште. Он је тај који оснива фирму, окупља људе, обезбјеђује финансијска средства и добити, он стално прави послове, он иновира и претежно је оријентисан на профит. Менаџер је, међутим, професионалац за управљање, он координира напоре фирме. У развијеним функционалним структурама предузећа, он је често администратор професионалац који се бави планирањем, координирањем, контролом и вођењем пословања. Он није специјалиста за поједине функције, за то постоје менаџери, специјалисти: производни менаџери, финансијски менаџери, кадровски менаџери итд. Менаџер остварује своју функцију преко људи. Он је обучен да мотивише и управља користећи научне методе и вјештине, које је стекао током обуке, методе, које су дио акумулираног знања о управљању, систематизованог и формулисаног у складу са општим и посебним знањима, истинама и законитостима.

У савременом међународном амбијенту менаџер све више постаје мислилац оријентисан на будућност и друштвене вриједности, а све мање на извршавање. Он је истовремено и лидер. Суштина предузетникове функције и предузетништва изражава се кроз његов акт стварања нове фирме и спремности на прихватање ризика. То значи да предузет-

ник персонификује појединца или групу који су способни да креирају нове идеје и нове могућности и да за себе привуку капитал и људе. Они посједују способност да створе организацију, креирају управљање и прихвате ризик, с циљем да повећају добит и вриједност предузећа. Ако предузетници не би креирали битне промјене и ако на томе не би градили нове комбинације и компаративне предности за предузеће, њихов би опстанак био угрожен ривалским програмима на тржишту. Предузетници нису само оруђе тржишта већ и његови ствараоци, они нису само "трагачи", већ и креатори пословних могућности, нису само они који оптимизују изворе већ и они који их подстичу, нису само власници технологија већ и њихови ствараоци.

Предузетници нису искључиви зависници капитала, они га дефинишу и креирају, додајући му вриједност, нудећи свој рад они дају ефект аморфном раду других, они нису оријентисану на инкременталне, већ на бирне промјене у средини. Посматрано с тог становишта може се рећи да, понашање предузећа, креирано од менаџера као носиоца зависне или независне предузетничке функције, представља суштину предузетничке економије и да се без менаџера као предузетника, његових акција и активности, не би могао замислити раст и развој привреде и ефикасност њеног пословања.

Посматрано с аспекта предузетничког одлучивања и корпоративног управљања фирмом постоје, међутим, фундаменталне разлике. Иако, треба рећи, да неки власници/предузетници, као носилаци независне предузетничке функције користе методе управљања корпоративних менаџера, као носилаца зависне предузетничке функције. И *vice versa*, неки корпоративни менаџери користе предузетничке методе одлучивања (ови се понекада зову "интрапренеурс" или "интрапредузетници").

ПРЕОБЛЕМИ ИЛИ ШАНСЕ? РАЗЛИКЕ У МЕНТАЛИТЕТУ ПРЕДУЗЕТНИК-МЕНАЦЕР?

Свијет је пун шанси, не проблема. Шанса може бити срж предузетничког духа. То је, наравно, у супротности са традиционалним достигнућима пословног менаџмента, који полази са аспекта цјелокупног процеса као проблема коју треба рјешавати. Такав менталитет сугерише да живот није ништа до рјешавање проблема.

Чињеница је, међутим, да постоје шансе у свакој проблематичној ситуацији. Питање је да ли ће једна ситуација, идентификована као пословни проблем, бити рјешена или ће се трагати за шансом.

Менталитет који је склон да се предоминантно ослања на рјешавање пословних проблема полази од става да ништа није погрешно у пословној пракси, изузев да је уочено да "овдје нема шанси". Менталитет који је склон да се ослања на трагање за шансом вјерује да постоје шансе у свакој уоченој проблемској ситуацији. Као што је већ речено, први менталитет менаџера је традиционални, док је други менталитет менаџера предузетнички.

При дилеми "проблеми или шансе", ми смо гуруовском једноставношћу жељели да укажемо на менталитет корпорацијске фирме у односу на предузетничку фирму и предузетнички менталитет, опредјељујући се за овај последњи. Жељели смо да укажемо на то да ми нисмо

"ту само да би рјешавали проблеме", већ да би " у њима проналазили шансе", али не и да би избјегавали или одгађали њихово рјешавање. Држећи се трагичне девизе да "ово превазилази моје способности", ми смо свједоци свеприсутне и универзалне грешке у приступу рјешавања проблема, а то је " нада да ће се проблеми рјешити сами од себе".

Ми не смијемо бити робови проблема, али их не смијемо игнорисати. Ми смо ту да би рјешавали проблеме, уочавали и стварали шансе, истовремено. Ми се морамо ослобађати филозофије функционалне прилагођености компаније, филозофије да ће "други аутобус доћи ако је први већ побјегао".

Ниједна пословна ситуација није идентична са оном другом. У свакој ситуацији постоји шанса ако појединци желе да уоче ове разлике. Чак и банкротство може бити вриједно искуство за предузетника.